

Jamvero ut in cœlo sit magnum, in hoc mundo castigandum, mortificandum, in servitum redigendum; imo, ut ita dicam, est occidendum. Levitis quondam præceperat Moyses, ut se gladio accergerent, utque quilibet proximum suum occideret. *Occidat unusquisque fratrem et amicum et proximum suum* (Ex. 31, 27). Frater, amicus et proximus ille est corpus nostrum, quod in hoc sæculo occidendum, ut in cœlo magnum et gloriosum efficiatur. *Quid tam proximum, quam caro animæ? Levita vevit ultor est ille et vindex, qui carnem interimat, ut leve spiritum* (S. Ambr. in exhort.). Oportet, ut ferrum semper manu teneamus, stringamusque contra corpus nostrum, quod infensissimus est animæ nostre adversarius: mactandus est ille hostis, gladio mortificationis occidendus et interimendus est, ita tamen ut semper vivus remaneat. Mortuæ erant quæ olim Deo sacrificabantur hostiæ; oblatio corporis nostri ita Deo faciendâ, ut sit hostia viva: *Hostiam viventem*. Per mortificationem occidi debet corpus nostrum; at ea morte, quæ illud vivum relinquit; ea morte, quæ vitam non auferat; ea morte, quæ vitam etsi adimit, non perimit (S. Ber. ep. 42). Castigate ergo corpora vestra, in servitum spiritus illa redigite, mortificate membra vestra, quæ sunt super terram, gladio mortificationis ea interemite et in æternum magna possidebitis in cœlo. Amen.

DOMINICA SEPTIMA POST PENTECOSTEN.

DĒ MALIS CHRISTIANIS.

Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur (Matth. 7, 19).

Tanta primorum Christianorum erat probitas, innocentia tanta, tantaque ab omnibus vitis abstinencia, ut qui inter illos scelesti et aliquibus criminibus dediti conspiciabantur, christiano nomine indigni censerentur: *desinunt Christiani haberi penes*

nos (Ter. Ap. 46). Licet enim certum sit, fidem christianam hæresi solum, vel infidelitate destrui, tanta tamen vite innocentia, tantaque morum integritate pollebant primævi illi Christiani, ut tanquam non Christianos inspicierent illos, qui ad gravia peccata declinaverant, quamvis a fide non excidissent. Pauci tunc erant ex malis hujusmodi Christianis, qui in gravia incidenter crimina. Jam heu! totus fere Ecclesiasticus orbis pessimis hodie repletur Christianis, qui gravibus inquinati sceleribus et in bonis operibus steriles sunt et infœcundi. Mali isti Christiani similes sunt siccis arboribus, quæ cum fructus non afferant, exciduntur et in ignem mittuntur. *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur*. Ut enim ait Doctor Seraphicus, *arbor sterilis est malus Christianus*. De sterilibus illis arboribus, seu de malis Christianis hanc habeo concionem. Ave.

Christiani per baptismum fiunt filii Dei, Christi discipuli et Ecclesiæ membra. Per baptismum fiunt filii Dei, quia per gratiam sanctificantem, quam in baptismo recipiunt, in Dei filios adoptantur; *quorum adoptio est filiorum* (Rom. 9, 4). Per baptismum fiunt etiam Christi discipuli, quia sicut antiquitus Pythagorici, Platonici et Epicurei a magistris suis talia sortiebantur nomina, ita Christiani dicuntur a Christo, cujus fidem et doctrinam in baptismi perceptione professi sunt: *estis et vos vocati Jesu Christi* (Ro. 1, 6). Per baptismum tandem fiunt Ecclesiæ membra, quia per eum in Ecclesiam recipiuntur, et simul cum aliis Christianis corpus Ecclesiæ constituunt: *omnes nos in unum corpus baptizati sumus* (1 Cor. 12, 13). O quam gloriosum est homini christiano, quod sit Dei filius, Christi discipulus et Ecclesiæ membrum. At tali honore et dignitate indigni sunt mali et scelesti illi Christiani, qui pessimis se dedunt vitis et qui in gravium criminum cœno misere voluntantur; ipsi etenim gravem injuriam irrogant Deo, Christo et Ecclesiæ. Hi injuriam faciunt 1. *Deo*, cujus sunt filii; 2. *Christo*, cujus sunt discipuli; 3. *Ecclesiæ*, cujus sunt membra.

I PARS.

*Mali Christiani gravem injuriam inferunt Deo,
cujus sunt filii.*

Omnes quidem homines sunt Dei filii titulo creationis, quia a Deo omnes creati sunt; Christiani vero specialiori titulo sunt filii Dei, quia scilicet per baptismum, quem receperunt, *renati sunt ad salutem*, et in Dei filios adoptati. Unde, ut adnotat D. Augustinus, non præcepit Deus Israëlitis, ut cum orarent, eum vocarent Patrem: *numquid invenitur præceptum populo Israël, ut orarent Patrem Deum* (de serm. D. 2, 8)? Hoc solis imperavit Christianis, cum docuit eos, ut orantes dicerent: *Pater noster, qui es in cælis*: quia soli Christiani per baptismum facti sunt filii Dei adoptivi. O quam magna hæc est Christianorum dignitas! O quam magnus Dei in eos amor, quod eos in filios adoptarit, eosque filios suos nominari et esse voluerit. *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et simus* (I Joa. 11). Tantus quidem est hic Dei in Christianos amor, ut pro tanto beneficio numquam satis illum laudare et benedicere possint. At tanta multorum Christianorum in Deum est ingratiitudo, ut non eum laudent et benedicant, imo peccatis suis gravem ei injuriam inferant; cum enim peccant, Deum factis suis negant. Mali quidem Christiani, cum de Fide interrogantur, palam profitentur se nosse Deum, se in eum credere, seque omnibus mysteriis ab eo revelatis firmissime adherere; cum deinde in gravia peccata incidunt, factis negant quem ore confessi sunt: *confitentur se nosse Deum, factis autem negant* (ad. Tit. 1, 16). Nec semel dumtaxat, sed quoties mortaliter peccant, toties Deum negant. Quoties avaritiæ indulgent, vel luxuria fedantur; quoties invidia, ambitione, vindicta, vel alio quodam scelere inquinantur; totidem vicibus Deum negant: *Quoties Deum offendimus, toties negamus*. O quam graviter Deum offendunt mali Christiani, cum in mortalia incidunt! Certe

gravissime illum offendunt eum factis negantes, eumque toties negantes, quoties mortaliter peccant. Graviorem adhuc ei tunc injuriam inferunt, eo quod cum mortaliter peccant, Deum deserant, ut dæmoni adhaereant. Cum baptismum receperunt, dæmoni abrenuntiarunt, ut se totos Deo consecrarent. Tunc suo, vel patrum spiritualium ore dixerunt, se dæmoni abrenuntiare; tunc sacerdoti querenti, an satanæ abrenuntiarent, responderunt: *Abrenuntio*; cum postea in gravia peccata incidunt, factis suis Deo abrenuntiant, ut se dæmonis obsequio mancipent. Unde Salvianus quodlibet grave hominis christiani peccatum, apostasiam vocat, qua a Deo desciscit, ut ad dæmonem declinet: *quedam apostasia est, quia revertitur ad diabolum, relinquit Deum*. Videte quantum Deo injuriam inferant mali Christiani, cum in mortalia peccata labuntur. Quod ut clarius adhuc pateat, comparemus peccata peccatis; peccata scilicet Christianorum peccatis Gentilium et Idololatrarum; fatendum profecto quod cæteris paribus graviora sint Christianorum, quam Gentilium peccata; quodque graviorem Deo Christiani, quam Ethnici peccantes injuriam inferant, ita ut, si in adulterium v. g. cadant duo, quorum unus sit Christianus et alius Gentilis; gravior peccet, gravioremque Deo injuriam irroget Christianus, quam Gentilis. Quod certissimum esse probatur variis rationibus. Prima ratio sumitur ex dignitate et eminentia personæ peccantis. Quo enim persona que peccat, est dignior et eminentior, eo peccatum ejus sit gravior: nam, ut ait Doctor Angelicus, excellentia et dignitas personæ peccantis peccati gravitatem notabiliter auget. Item dicendum quod, cæteris paribus, gravior sit viri religiosi, quam viri sæcularis peccatum. Major autem est Christianorum, quam Gentilium dignitas; non solum quia, ut ait sanctus Petrus, Christiani sunt *genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis*; verum etiam quia Christiani per baptismum facti sunt filii Dei adoptivi: ac proinde Christiani peccantes, graviorem Deo injuriam inferunt, quam Gentiles et alii, qui nomine christiano minime insigniuntur. Secundam rationem elicio ex majori cognitione, qua pollut

Christiani. Cum enim Christiani rationis ac fidei lumine gaudeant, majorem hand dubie de divinis perfectionibus et de sacris mysteriis notitiam habent, quam Ethnici. Quapropter cum Catholicis clarius quam Ethnici cognoscant Deum, in qua peccant, graviora sunt Catholicorum, quam Ethnicorum peccata, majoremque Catholici, quam Ethnici, peccatis suis Deo injuriam irrogant: *cæteris paribus, gravius peccat fidelis quam infidelis, propter notitiam veritatis ex fide* (D. Th. 2. 2, q. 10, ar. 3 ad 3). Tertiam adjicio rationem sumptam ex institutis a Deo Sacramentis, quibus abutuntur mali Christiani. Deus enim septem instituit Sacramenta, tamquam columnas septem, quibus totus ecclesiasticus orbis innititur; ac tamquam septem alveos aureos, quibus gratias suas hominibus communicat. Ethnici autem iis non abutuntur Sacramentis, quæ nec cognoscunt. Mali vero Christiani abutuntur sacramento baptismi, quem receperunt, aliisque sacramentis, quæ recipere negligunt, aut indigne recipiunt; ideo ratione mali usus, vel abusus sacramentorum mali Christiani gravius peccant, gravioremque peccatis suis Deo injuriam inferunt, quam Gentiles. *Cæteris paribus, gravius peccat fidelis, quam infidelis, propter Sacramenta fidei, quibus imbutus est, quibus peccando contumeliam facit* (S. Th. ib.). Ex prædictis satis constare videtur, maximam injuriam Deo inferre hominem christianum, cum mortaliter peccat. Quæ injuria quanta sit, ut omnium oculis pateat, scrutemur quanta sit malitia unius lethalis peccati ab homine christiano et baptizato patrati: in unico enim mortali peccato ab eo perpetrato non unica, sed multiplex includi videtur malitia vel circumstantia aggravans. Si blasphemam v. g. vel adulterio carnem suam foedat, præter blasphemiam vel adulterium quod committit, spirituale quoddam sacrilegium perpetrat, quia animam suam, quæ Dei templum est, violat: *Christianus spirituale sacrilegium in seipsum committit, et templum Dei violat, quandocumque mortali peccato se polluit* (Guill. Par. de Bapt. 3). Una cum sacrilegio patrat etiam speciem quandam spiritualis adulterii, cum animam ejus per fidem Deus sponsaverit: *Sponsabo te mihi in fide*: quoddam enim adul-

terii genus est Deum relinquere, ut diabolo se subjiciat. In quolibet tandem peccato ab homine christiano perpetrato, præter sacrilegii et adulterii malitiam, includitur maxime ingratitude malitia; quis enim non videat, in Deum ingratissimum esse virum christianum, qui post acceptum baptismum et post perceptas innumeras a Deo gratias, in eum inique peccat, et ut loquitur S. Gregorius, *acceptis contra Deum donis pugnat*? Adde quod præter has omnes malitias, quodlibet mortale peccatum, in quod cadit homo christianus, includit etiam malitiam perfidiæ et proditionis: *perfidie*, quia datam Deo de servandis mandatis fidem frangit; *proditionis* vero, quia animam suam, quam illi Deus custodiendam commiserat, in manus dæmonis tradit. Videte, o Christiani, quantam Deo injuriam inferatis, cum in mortalia peccata caditis. Magnum quidem christiani nomen, magna ejus dignitas; at maxima et gravissima sunt peccata, quæ homo christianus perpetrat. Itaque, o Christiane, cave, ne in mortalia incidas; cave, ne post acceptam baptismi gratiam ad mortalia declines; quia Christiani, qui mortaliter peccant, gravem injuriam inferunt Deo, cujus sunt filii, *ac etiam Christo, cujus sunt discipuli*.

II PARS.

Mali Christiani injuriam inferunt Christo, cujus sunt discipuli.

Fideles, qui ante Christi adventum in hoc mundo versabantur, Christiani appellari potuissent; virtute namque meritorum Christi salvabantur sicut et nos; non tamen vocati sunt Christiani, quia Christum ut magistrum non audierant, et ut morum Doctorem non habuerant. A tempore quo Christus in hunc mundum venit, ut homines omnis perfectionis viam doceret, a divino hoc magistro omnes fideles vocati sunt Christiani; et, ut loquitur S. Joannes Chrysostomus, *uno omnes appellamur nomine, christiano scilicet, omnium maximo atque præstantis-*

simo. Judæi suum sumpsere nomen a Juda, qui purus homo erat. Israëlité dicti sunt ab Israël, seu a Jacob, qui etiam purus homo erat. Nos autem non a puro homine, non a terreno quodam principe, non ab Angelo vel Arehangelo, sed a Deo et Homine Christo habemus nomen et Christiani vocamur. Præclarum quidem et divinum hoc nomen, ac maxima nobis est gloria, quod hoc insigniamur nomine; dum vero a Christo Domino nomen sumimus, Christum imitari debemus: *Si Christianus es, Christum Deum imitare. Noli vacuum ferre nomen atque inane, sed plenum: tanti mensuram nominis imple; imple, inquam, operibus dignis nomine* (S. Greg. Nyss. de prof. Chr.). Sicut in veteri Lego duodecim patriarcharum nomina forebat Pontifex lapidibus insculpta pretiosis, ita in nova Lege fideles Christianorum nomen, quod non a patriarcha aliquo, sed a Christo acceperunt, operibus ad Christi imitationem factis, et Christiano nomine dignis, pretiosis veluti gemmis insculptum ferre debent. Non enim solum nobis nomen reliquit Christus; simul cum nomine miranda nobis reliquit virtutum exempla; vultque ut simul nomen sumamus et exempla imitemur. De morali philosopho, seu de sapientissimo viro *Seneca*, refert Cornelius Tacitus, quod cum imminente mortis tempore, temporaneis omnibus orbatus esset bonis, nec quidquam haberet, quod amicis testamento dare posset, iis advocatis dixit: ecce amici mei, hinc discedens valedicere vobis vult; et licet nil mihi ex rebus temporalibus supersit, quod testamento vobis relinquere valeam; nolo tamen sine aliquo, ex rebus quas dare possum, legato vos deserere. Vobis ergo, tamquam præclarum legatum, consigno *imaginem vite mee*. Præclarum sane legatum, cui simile et longe pretiosius nobis Christus reliquit: nos enim hæredes suos instituit, simulque cum nomine, nobis testamento suo reliquit *imaginem vite sue*, ad cujus normam vult nos omnes vitam nostram componere: ita ut omnes qui Christiani nominantur, Christum, a quo nomen habent, imitentur. *Qui Christum per baptismum induerunt, ejus in carne vite rationem imitari professi sunt* (Conc. Trull. c. 96). Multis quidem rationibus Christum imitari debent Christiani; verum ex hoc maxime, quod illum

non imitantes, atque ad gravia peccata declinantes gravem illi injuriam inferunt: *qui male vivunt et Christiani vocantur, injuriam Christo faciunt* (S. Aug. tr. 50 in Jo.). Quæ et quanta sit hæc injuria, qua Christum afficiunt, docet D. Paulus, dicens, quod illum rursus crucifigant et ostentui habeant: *Rursum crucifigentes sibi metipsos Filium Dei et ostentui habentes* (ad Hebr. 6). Illum quidem contemnunt et ostentui habent, dum illo relicto, ad dæmonis partes declinant. Illum etiam rursus crucifigunt, non quod revera illum cruci affigant; neque enim cruci affigi, vel dolore aliquo affici potest Christus jam gloria et honore coronatus; ideo vero illum rursus crucifigunt, quum id faciunt propter quod Christus crucifixus est; seu iterant peccatum, ad quod delendum Christus cruci affixus est, et ad quod delendum eum iterum crucifigi oporteret, nisi mors ejus ad omnia omnino peccata etiam futura et iteranda se extendisset. O quam magna hæc est injuria, quam Christo faciunt Christiani! quam ingentem adhuc injuriam ei inferunt, sceleribus suis illum apud homines diffamantes! *Cujus criminis rei sint Christiani, ex hoc uno intelligi potest, quod Christi nomen diffamant* (Salv. l. 4 de prov.). Sicut boni Christiani sanctis suis operibus id præstant ut ab hominibus laudetur Christus, ejusque doctrina approbetur et sancta judicetur; ita mali Christiani criminibus suis Christum diffamant, ac sunt in causa cur ab infidelibus credatur scelerosus et mendax, ejusque doctrina falsa censeatur. Ethnici et infideles a Christianis quos vident, judicant qualis fuerit Christus: *æstimari itaque de cultoribus suis potest ille qui colitur*. Et ideo cum pie et religiose viventes Christianos vident, inferunt, sanctum fuisse Christum, quem ut magistrum et Deum suum colunt. Econtra vero, cum Christianos turpibus et gravissimis criminibus de ditos cernunt, inferunt, pessimum hominem fuisse Christum, a quo nomen et doctrinam acceperunt; suisque criminibus, ut ait Tertullianus, probant *malam sectam et malum auctorem*. Quis non videat maximam hanc esse injuriam, quam Christo impingunt mali Christiani! Quæ gravior adhuc apparebit ex eo quod criminibus suis dant infidelibus occasionem blasphemæ

mandi sanctissimum Christi nomen et in ipsum Christum blasphemias profertur. Cujus rei conqueritur D. Paulus, dicens: *Nomen enim Dei per vos blasphematur inter gentes*. Quæ D. Pauli verba exponens Liranus, ait, quod conqueratur Apostolus de quibusdam Judæis, qui cum se Christi discipulos proclamarent, multis tamen vitis indulgebant. Et ideo dicebat D. Paulus, quod per eos blasphemaretur Christus inter gentes, quia criminibus suis dabant occasionem gentibus blasphemandi Christum et dicendi, illum haud dubie malum fuisse, cum mali essent ejus discipuli. Quod de illis Judæis dixit D. Paulus, hoc de omnibus Christianis, qui non christiane vivunt, et qui gravibus se dedunt criminibus, dicendum est. Vult enim Christus, quod discipuli sui ita vivant, ut infideles, bona eorum opera videntes, piis illorum exemplis ad Deum glorificandum inducantur: ipsi vero e contra pravis suis exemplis ansam præbent Christum blasphemandi. *Cum ipse Salvator noster ad nos quotidie clamet; sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant filii hominum opera vestra bona et magnificent Patrem vestrum, qui in cælis est; nos ita vivimus e contrario, ut filii hominum, videant opera nostra mala et blasphement Patrem nostrum, qui in cælis est* (Salvian. ib.). Vide, o Christiane, quantam Christo injuriam irrogas, dum ad prava opera declinas; dum criminibus tuis ansam præbes infidelibus dicendi, quod Christus, ejusque doctrina sint mere fabule: *Ecquis ille Christus cum sua fabula?* Es in causa, quod *fabula* habeatur Christi Divinitas; *fabula*, Incarnationis mysterium; *fabula*, beatorum gloria; *fabula*, æternum inferni supplicium; et, ut ait Clemens Alexandrinus, *sublata morum probitate, fabula videtur Salvatoris economia*. O quam gravem injuriam Christo magistro, redemptori et creatori suo inferunt mali Christiani, qui peccatis indulgent, gravibusque criminibus conscientiam suam inquinant! Eum continue laudare, eique omnibus vitæ momentis pro acceptis ab illo beneficiis gratias rependere oporteret; ipsi vero tam ingrati sunt, ut criminibus suis illum rursus crucifigant, diffament, blasphemari faciant, virumque fabulosum fuisse suadeant. O Christiane, serio recogita, quantam sceleribus tuis

Christo injuriam feceris; peniteat te, injuriam intulisse illi, a quo habes omne bonum; ab eo veniam supplex postula, et dele peccata illa, quæ tantam injuriam inferunt Christo, cujus es discipulus: *ac etiam Ecclesie, cujus es membrum*.

III PARS.

Mali Christiani injuriam inferunt Ecclesie, cujus sunt membra.

Ecclesia est corpus mysticum, cujus caput Christus, cujusque alia membra sunt omnes fideles. Sicut autem in humano corpore quodlibet membrum sic suo fungitur munere, ut non sibi soli, etiam aliis membris operetur et prosit, ita in præclaro Ecclesie Romanæ corpore quisque a Christo habet suum charisma, suum officium, suum talentum, suamque functionem; qua non sibi tantum, verum et aliis prodesse debet. Sicut autem corpus humanum magnam patitur deformitatem, cum oculus non videt, lingua non loquitur, manus non operatur, vel aliquid aliud membrum suo munere non fungitur, ita et corpori Ecclesie magnam injuriam inferunt mali Christiani, cum munere, ad quod vocantur, non functi, ad prava opera declinant, et sceleribus animam suam coinquant. Magna quidem hæc injuria, quam Ecclesie irrogant mali Christiani; eamque graviter lædunt eo quod ejus pulchritudinem denigrent, speciem minuunt, et decorem tollant. Sicut enim rugæ et maculæ corpus, quantumvis aliunde pulchrum, plurimum fœdant, ita mali Christiani in Ecclesie corpore quasi rugæ, ejus decorem minuunt, et pulchritudinem tollunt: ut enim ait sanctus Gregorius, *rugæ sancte Ecclesie sunt, qui fidem vocibus clamant, operibus negant* (Mor. 11, 3). Et revera, si omnes Christiani pii essent et boni; si omnes recte viverent, nil Ecclesie corpore esset pulchrius, mirabilius nihil; at quia in hoc corpore, mali simul cum bonis commixti sunt; mali quasi rugæ et fœdissimæ maculæ, sanctæ Romanæ Ecclesie pulchritudini offiunt, ejusque decorem detur-

pant et fedant; ac ideo non ei parvam injuriam inferunt. Hoc ipsa luce clarius videtur. Aliunde etiam desumo injuriam, quæ Ecclesie fit a malis Christianis, ab occasione scilicet scandalali, quam extraneis præbent. Tenentur enim Christiani probe vivere, suisque bonis operibus aliis omnibus hominibus præluere, qui autem inter Christianos mali et criminosi sunt, aliis hominibus non lucent præclaris virtutum exemplis; sed sua pravitate eos scandalizant, eosque ad malum stimulant. Et non solum eos ad malum stimulant, illos etiam arcant, ne ad Ecclesie Romanæ gremium se recipiant. Cum enim infideles vident Christianos male moratos, religionem christianam parvipendunt, et Ecclesiam, in qua vivunt Christiani, veram esse dubitant; ideoque secum ipsi dicunt: cur amplecteremur religionem cujus sectatores sunt ita mali? Cur nomen daremus Ecclesie, cujus filii tot vitiiis sunt obnoxii? Nonne Christiani sunt avari, libidinosi, ebriosi, vindictæ cupidi, et eorumdem scelerum rei, quorum et nos? Cur ergo, relicta secta nostra, ad Ecclesiam Romanam nos conferemus? Plurimi sunt Christiani ita mali, ut non tam Ecclesie membra, quam monstra esse videantur. Sicut enim monstrum diceremus animal illud, quod corpus equi haberet, caput vero leonis; vel quod in corpore bovis alas gereret aquilæ: ita et monstruosi habendi quidam Christiani, qui fidem habent christianam, mores vero ethnicos; qui credunt ut fideles, et vivunt ut idololatræ; qui ex parte sunt christiani, et ex parte saraceni; qui lingua et mente christiani, quia Christum confitentur, in cæteris sunt infideles. Hæc autem monstra, non solum Ecclesie filios scandalizant, etiam extraneos et infideles, quia tali monstra videntes, contemnunt Ecclesiam, in cujus sinu oriuntur et nutriuntur; sumuntque inde occasionem dicendi: quæ est illa religio, quæ talia monstra parturit? Cur talem sectam amplecteremur, in qua tam monstruosos homines videmus? Cur fieremus christiani, cum hi nobis pejores videantur? O quale scandalum dant mali christiani; et o quantam ejusmodi scandalis Ecclesie injuriam inferunt! Malos sui ævi Christianos interpellat, et acriter arguit Christostomus, dicens, quod nec Christiani, nec homines, potius

feræ, et feris pejores sint. Quibus, inquit, indicis et fidelem nominare potero? Si te ex loco scire curavero, in foro te deprehendo, vanissime toto die vacantem: si te a veste considerem, nihil te a scenico distare cognoscam; quod si a comitibus, a sermone, a cibo; major hinc accusationis materia nascitur. Unde igitur, responde mihi, te fidelem esse agnoscere potero? Et quid dico utrum fidelis sis? Nec si homo sis potero evidenter cognoscere. Quando enim ut taurus superbis; quando in epulis, ursorum imitaris voratum; cum malitia camelum, lupum imitatis rapina; cum irascearis ut serpens, et atrocitate scorpionum percutias; cum subdole insidieris ut coluber; cum veneno malignitatis armeris ut viperâ; cum denique quasi diabolus ipse, adversus fratres crudelia bella suscipias, qua ratione in hominum te possum numero collocare? O rem plenam doloris et lachrymarum? Fidelis et Cathecumeni distinctionem recipere volebam; sed nec inter hominem et feras quod sit discrimen invenio. Quid igitur te appellare debeo? Feram? Sed illæ uno aliquando horum vitium tenentur; tu vero simul in te omnia colligendo, longe ferarum irrationale, stultumque genus transgrederis; an diabolum te potius appellem? Sed ille nec pecunias concupiscit, nec ventri obsequitur. Cum igitur plura in te vitia sint, quam in feris et dæmonibus, responde, quæso, unde te possum hominem nuncupare? Si vero hominem nequeo, quomodo christianum, et fidelem appellabo? O pessimos Christianos, qui tot vitiiis sunt obnoxii, ut non homines, sed feræ, sed ipsiis feris, ipsisque dæmonibus pejores videantur! Quod deus, quem honorem, quam utilitatem ex hujusmodi malis Christianis, quorum numerus magnus erat tempore D. Chrysostomi, et nunc major est, percipere potest Ecclesia? Hi sane Christiani, non in deum, in gloriam, et in Ecclesie utilitatem; imo vero in ejus dedecus, ignominiam, et perniciem vivunt. Hi etenim Ecclesiam dedecorant, magnamque ei injuriam inferunt, tum ratione bonorum Christianorum, quibus fiunt occasio scandalorum ratione extraneorum, et infidelium, qui etiam scandalizantur, cum vident eam hominibus repleri, qui ob vitia quibus adhærent, plus bruta dicendi quam homines. Indeque sumunt

occasionem eam despiciendi, in eam militandi, eamque variis modis vexandi. O Christiani, attendite, et videte quantam criminibus vestris Deo, cujus estis filii, Christo, cujus estis discipuli, et Ecclesiae, cujus estis membra, injuriam inferatis. Hoc serio perpendite, et a peccatis vestris respicite. Heu! quid proderit vobis christianos extitisse nomine et professione, si moribus Deo, Christo et Ecclesiae infensi fueritis? Non modo hoc vobis nil proderit, majoris vobis erit occasio damnationis. *Ille servus, qui cognovit voluntatem Domini sui, et non fecit secundum voluntatem ejus, vapulabit multis; qui autem non cognovit, et fecit digna plagis, vapulabit paucis* (Luc. 12, 24). Servi illi, qui non cognoverunt Domini voluntatem, sunt Judaei et infideles, qui Fidei lumine non fuere illustrati, et hi vapulabunt paucis: quia pauca et levia erunt supplicia quae patienter in inferno comparatione eorum quae perferent mali Christiani. Servi vero, qui Domini sui voluntatem agnoverunt, nec secundum voluntatem ejus fecerunt, sunt mali Christiani. Isti autem, quia cum Dei voluntatem cognoscerent, eam adimplere, eique obtemperare noluerunt, dirissimis in inferno plectentur suppliciis. Igitur, Christiane, tua detestare peccata, per penitentiam ea dele, et virtutem sectare, ut horrenda inferni supplicia devites, et ut aeternam beatitudinem aliquando assequaris. *Amen.*

DOMINICA OCTAVA POST PENTECOSTEN.

DE ELEEMOSYNA.

Facite vobis amicos de mammona iniquitatis (Luc. 16, 9).

Divitiæ vocantur *mammona iniquitatis* non quod ex sui natura male, iniquæ et exitiosæ sint, verum quia eas possidentes plerumque ad iniqua declinant, iisque utuntur, ut peccato et iniquitati serviant. Arbitrantur plerique divites, datas

sibi a Deo opes, ut iis adhaereant, iis serviant, iisque ad delicias, ad luxum, et ad mala perpetranda utantur. At errant qui ita sentiunt: vult enim Deus, ut divites, sumptis sibi necessariis, superflua pauperibus erogent, suisque eleemosynis amicos sibi faciant apud Deum: *facite vobis amicos de mammona iniquitatis*. Scio divitibus durum esse duo hæc audire verba: *dote pauperibus*; durius autem ipsis videri debet quod pluries dixit Christus: *dote vobis divitibus*. Væ quidem illis, qui divitibus, quibus affluunt, pauperum necessitatibus non occurrunt; *felices* nimis illi divites, qui erga pauperes se liberales exhibuerint; *felices*, si sibi ex mammona iniquitatis amicos fecerint, et largas pauperibus eleemosynas erogaverint: *facite vobis amicos de mammona iniquitatis*. Hanc suam felicitatem agnoscere poterunt divites, si eleemosynæ præstantiam, effectus, et merita, quæ modo videbimus, serio considerent. *Ace.*

In qualibet virtute considerari possunt ejus natura, ejus effectus et merita. *Ejus natura* explicatur dicendo, quid sit hæc virtus, quantaque ejus excellentia et dignitas. *Ejus effectus* manifestantur aperiendo, quid boni hæc virtus operetur. *Ejus meritum* declaratur docendo, quanta sit hujus virtutis potestas apud Deum, et quid ab eo obtinere soleant, qui illius virtutis exercitio sedulo incumbunt. Quod in aliis virtutibus attendi solet, consideremus nunc in eleemosyna, quæ a D. Chrysostomo, non virtus solum, sed et virtutum regina appellatur: *Eleemosyna regina virtutum*. Videamus quid mirabilis illa virtus habeat, quid efficiat, et quid obtineat. Inquiramus: 1. quid sit eleemosyna, et ejus naturam, atque excellentiam aperiemus; 2. quid faciat eleemosyna, et ejus effectus, mirabilesque ejus operationes manifestabimus; 3. quid obtineat eleemosyna, et favores quos a Deo impetrat, admirabimur. *Quid est? Quid efficit? Quid obtinet eleemosyna?* En tres questiones, quarum solutione tota hæc concio perficietur.

I PARS.

Quid est eleemosyna.

Sciunt omnes, eleemosynam esse egregium charitatis et misericordiae actum, quo aliquid indigenti ex compassione datur propter Deum. Jamvero ut virtutis illius praesentia perfectius manifestetur, et quid sit mirabilis haec virtus, latius explicetur, dicam eleemosynam esse tributum, sacrificium et baptismum. Eleemosyna est 1. *tributum*, quod solvitur Christo; 2. *sacrificium*, quod offertur Deo; 3. *baptismus*, quo lavantur animae.

1. Tributa sibi solvi petunt reges et saeculi principes; eaque illis solvere quisque tenetur, dicente Domino: *reddite omnibus debita; cui tributum, tributum* (Rom. 13, 7). Christus autem, qui totius mundi rex est et supremus monarcha superflua a divitibus exigit, tamquam tributum sibi debitum, et pauperes, tamquam legatos suos mittit, ut tale tributum colligant. Pauperes, inquit Salvator, sunt commissarii, seu legati a me missi, ut meo nomine recipiant quae vobis superflua sunt: hoc est tributum, quod a vobis requiro, quodque iis, ut meis ministris et commissariis a me missis, solvi peto: *quod superest, date eleemosynam* (Luc. 11, 4). Multa terrenis principibus solvi solent tributa, unde quotidie conqueruntur populi, quod tributis onerentur. Unicum ex bonis terrenis tributum rex caelorum Christus a divitibus saeculi sibi solvi postulat, eleemosynam scilicet. Hoc est tributum ante omnia alia tributa solvendum; *hoc ante omnia solvamus tributum*. Solvamus ergo illud tributum Christo, qui propria manu pauperum, tamquam sua manu, illud accipit: *manus pauperis est manus Christi; dante te eleemosynam, non manus pauperis, sed manus Christi illam recipit* (Chrys. ho. 33 *ad pop.*). O viri divites et potentes in saeculo, hoc tributum solvite Christo, qui Rex, Dominus et Creator vester est; eleemosynae tributum solvite

Christo, qui dedit vobis corpus, animam, et quidquid in hoc mundo possidetis; hoc tributum ne denegatis Christo, qui sanguinem suum dedit pro vobis in cruce, et qui se totum vobis dat in Eucharistia: hoc tributum libenter et prompte solvite Christo, qui temporalia vobis dedit in terris, et a quo aeterna expectatis in caelo. Danda sane pauperibus eleemosyna, cum sit tributum quod Christo solvitur, *ac etiam sacrificium, quod Deo offertur*.

2. In veteri Testamento varia offerebantur sacrificiorum genera: eleemosyna vero quae ex affectu charitatis pauperibus erogatur, recte habetur ut sacrificium omnibus his sacrificiis praestantis: *eleemosyna*, inquit sanctus Chrysostomus (hom. 60 *ad pop.*) *est sacrificium aliis sacrificiis majus. Dicit enim Deus; misericordiam volo, et non sacrificium*. Scribae et Pharisei de antiqua legis sacrificii gloriabantur; ipsos autem, ut ait sanctus Prosper, Christus docuit singulare aliud sacrificium, quod majus, Deoque gratius extat, nullum aliud profecto quam eleemosyna, quae propter Deum pauperibus erogatur: *ostendit Christus Scribis et Pharisaeis singulare sacrificium; date eleemosynam*. Non vult jam Deus ut homines ei boves et oves sacrificent; vult, ut ei bona sua in sacrificium offerant, dando ea pauperibus. Eleemosyna est sacrificium, quod ab iis expectat et exigit: *Christiani sacrificium est eleemosyna in pauperem* (S. Aug. ho. 29, ex 80). O divites, qui toties criminibus vestris Deum ad iracundiam provocatis! Placate, et propitium illum reddite eleemosynis vestris. Dicitur cum Patriarcha Jacob: *Placabo illum muneribus* (Gen. 32, 20); placate eum muneribus, et eleemosynis plurimis. Ecce sacrificium, quod illi offerre, et quo eum vobis propitium reddere debetis. At eleemosyna non solum sacrificium, quod offertur Deo, *verum et est baptismus, quo lavantur animae*.

3. Maxima haec est eleemosynae prerogativa, quod animam ab omni peccato lavet, et purget. *Eleemosyna ab omni peccato, et a morte liberat* (Tob. 4, 11). Et ideo eleemosyna a sancto Hieronymo alter baptismus dicitur his verbis: *hoc praestat elee-*

mosyna, quod et baptisma. Quomodo baptisma nobis peccata dimittit, ita et eleemosyna (in Ps. 133). Baptismi Sacramentum a Deo primario institutum est, ut deleatur in nobis originale peccatum; aliud a Deo nobis datum est baptisma, ut peccata actualia, eo mediante, deleamus; illudque baptisma haud aliud est, inquit sanctus Leo, quam eleemosyna ex charitatis et misericordiae affectu erogata; *praeter regenerationis lavacrum hoc remedium infirmitati humane divinitus est donatum, ut si quid culpae contrahitur, eleemosynis deleatur* (serm. 2 de coll.). O mirabile baptisma, cujus virtutem superexaltat sanctus Ambrosius, dicens, quod majorem quodammodo vim in peccata habeat, quam Baptismi sacramentum, eo quod istud semel dumtaxat recipiatur, et semel peccata delet; eleemosyna vero toties quoties animam a peccatis mundare possit; *eleemosyna quodammodo aliud est animarum lavacrum; nisi quod salva, fide dixerim, indulgentior est eleemosyna quam lavacrum, id est baptismus. Lavacrum semel datur, eleemosynam autem quoties feceris, toties veniam promereberis* (ser. 32). O quam efficax baptismus est eleemosyna! O immundi peccatores tot coinquinati criminibus, eleemosynis peccata vestra redimite; largas pauperibus eleemosynas distribuite, et eleemosynae vestrae erunt sacer quidam baptismus, quo a peccatis vestris mundabimini; non quidem *ex opere operato*, perinde ac si ipsae eleemosynae vestrae per se immediate et physice deleant crimina; verum illa debebunt dispositivae, quia si eleemosynam ex affectu charitatis, et ad veniam peccatorum obtinendam largiamini, dabit vobis Deus gratias auxiliares, quibus ad poenitentium, et ad peccata per poenitentiam delenda movebimini, ut tandem ab iis mundi et liberi evadatis; *dote eleemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis*. Ecce quid sit eleemosyna; *videamus nunc quid boni illa operetur.*

II PARS.

Quid facit Eleemosyna.

Ut mirabilem Dei potentiam manifestet propheta, ait, eum omnia quaecumque voluit, fecisse tum in inferni abyssis, tum in terra, tum in caelo. *Omnia quaecumque voluit Dominus, fecit in caelo, in terra, et in omnibus abyssis* (Ps. 134). Eleemosyna autem hanc Dei potentiam participat: mirabilia enim facit 1. in inferno; 2. in terra; 3. in caelo.

1. Eleemosynae hic in terris erogatae in infernum virtute sua descendunt, ibique mirabilia operantur, quia tartareum ignem extinguunt: ot ad inferni fores stant, ut impediatur, ne in eum mittantur homines in pauperes effusi, qui largas eis eleemosynas erogarunt. *Eleemosynae peccata delent, et poenam perpetui ignis extinguunt* (S. Leos. 5 de coll.). Mirabilem hanc eleemosynae virtutem probe noverat Tobias, dicens, quod eleemosyna non solum ab omni peccato et a morte liberet, sed etiam quod non patietur Deus, ut ad inferni tenebras mittantur qui largas eleemosynas ex charitatis et misericordiae motivo erogarunt. *Eleemosyna ab omni peccato et a morte liberat, et non patietur animam ire in tenebras* (Tob. 4, 11). Unde videtur, Deum eleemosynae tradidisse inferni claves, ut illum claudat eorum gratia, qui erga pauperes benigni et misericordes extiterunt. Non dico, quod ex iis qui aliquam pauperibus eleemosynam dederint, nullus damnabitur et in infernum mittetur; id tantum assero quod omnes misericordes et in pauperes liberales ab inferni suppliciis praeservabuntur, quia quisvis homo, quamvis multorum criminum reus, si largas pauperibus eleemosynas erogaverit, tantum a Deo, mediantibus suis eleemosynis, gratiarum copiam obtinebit, ut tandem a peccatis resurgat, in statu gratiae perseveret, et infernum effugiat. Et ideo D. Augustinus ait, eleemosynam ante fores inferni stare, ut impediatur, ne in illum ingrediantur, qui erga pauperes fuerint misericordes. *Ante fores gehennae stat misericordia, et nullum misericordem per-*

mittit in illum carcerem mitti (hom. 26 ex 50). Ecce mirabilia quæ in inferno operatur eleemosyna; *quæ facit etiam mirabilia in terra.*

2. Mirabilia quidem dicenda quæ operatur in mundo eleemosyna, quam divites pauperibus tribuunt, quia, ut ait D. Chrysostomus, ipsa conservat Dei opera, quæ perirent, et esse desinerent, nisi per eleemosynam conservarentur. Pauperes enim sunt Dei opera, quæ perirent, nisi per eleemosynam ipsis a divitibus datam conservarentur. *Ipsæ namque pauperes, cum non essent, produxit; tu vero productos et factos, fame et reliquis ærumnis tabescere non sinis.* Plura dicit Chrysostomus, ut manifestet mirabilia, quæ in terra perficit eleemosyna; asserit enim, eam multa miracula facere, ac per eam ægri tudines prompte et facile sanari. *Per eleemosynam, si volumus, ægri tudinem licet gravem repellere possumus: nec solum fieri potest, sed et facile* (hom. 35 ad pop.). *Vides* pauperem lethali laborantem morbo, a quo illum tuis eleemosynis liberas, ita ut qui antea nec manducare, nec loqui, nec ambulare, nec laborare poterat, jam manducet, loquatur, ambulet, et laboret, nonne hoc est miraculum a tua eleemosyna peractum? *Vides* alium carceri mancipatum, ferreis catenis constrictum, et sub dira captivitate gementem; tu vero tuis eleemosynis inde eum eripis, illi libertatem omis, et a miseris, quibus premitur, illum liberas; nonne hæc actio mirabilis est et miraculosa? *Vides* alium, cujus corpus ulceribus plurimis foetidum est, magna que inest ratio timendi, ne gangræna vitietur, quia nullum habet a quo curetur; tu autem, aut illud illi præstas charitatis officium, aut eleemosynis tuis solvis chirurgum, qui ejus vulnera curat et sanat, eumque in hunc statum constituit, quo ab omni infirmitate liber agere et laborare possit, nonne ibi est quædam species miraculi ab eleemosyna præstiti? Nonne videmus quotidie, quod personæ in pauperes beneficæ et misericordes eleemosynis captivos redimant, puellas periculo expositas matrimonio copulent, peregrinos alant, miseros sublevent, aliaque his similia opera exercent? Ecce mirabilia quæ in terra perficit eleemosyna; *attende mirabilia quæ facit in cælo.*

3. Ibi per manus pauperum æterna ædificat tabernacula. Multum in casuro mundo et paulo post deserendo, quasi æternum in eo victuri, domos magnas, multas et superfluas construere satagunt; o quam sapientiores, qui pecunias suas pauperibus erogant! pecunia enim pauperibus erogata, æterna et sine fine permanentia tabernacula in cælo ædificat. *Æterna,* inquit S. Chrysostomus, *sunt tabernacula illa finem non habentia; in hæc structuras pecuniam impendamus, pauperum manus hujusmodi domos construant* (hom. 7 de pen.). Refert Divus Gregorius visionem ejusdem militis, qui in amentis, videntibusque pratis domum laterculis aureis extrui conspexit, eosque laterculos aureos afferebant pauperes. Laterculi illi aurei, inquit Gregorius, fuerunt eleemosynæ auræ, quibus a pauperibus cœleste tabernaculum homini, misericordia eleemosynisque claro, ædificatur. *Qui enim præmia æternæ lucis, eleemosynarum largitate promeribitur, constat, quia auro ædificat mansionem suam in cælo.* O fratres, ædificate vobis domos in cælo, eleemosynas pauperibus date, ut æterna vobis tabernacula in cælo exædificetis. *Nemo,* ait S. Joannes Chrysostomus, *in casura urbe ædificat. Dic mihi, si quis tibi præcunctaret, post annum ipsam casuram urbem, num in casura urbe ædificares? Nequaquam. Quare in hoc nos ædificamus mundo? Cadet enim paulo post, et cuncta peribunt. Quid dico, cadet? Ante ipsum casum ipsi peribimus. Quid in arena ædificamus? Ædificemus supra petram, quantumcunque impetus fiet, inconcussa quidem erit illa ædificatio* (hom. 33 ad pop.). Non ergo ædificemus in hoc mundo; non in eo nostra figamus corda, sed in cælo. Ibi per manus pauperum firmas et inconcussas ædificemus domos; demus eleemosynam, et æterna ibi nobis construemus tabernacula, in quibus nos recipient pauperes, cum ex hoc mundo migrabimus. *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis; ut cum defeceritis recipient nos in æterna tabernacula* (Luc. 16, 9). Miramini mirabilia quæ in inferno, in terra et in cælo facit eleemosyna. *Admiremur insuper multa, quæ eleemosyna obtinet.*

III PARS.

Quid obtinet Eleemosyna.

Declarat Christus, se eleemosynam recipere, quam pauperi largimur: *quod uni ex minimis meis fecisti, mihi fecisti* (Matt. 25). In quæ verba sanctus Gregorius Papa ait: *ad tribuendam ergo pigri cur estis, quando hoc quod jacenti in terra porrigitis, sedenti in cælo datis* (hom. 40 in *Ev.*). Pigri certe esse non debent homines ad dandam eleemosynam, cum Christus se eam recipere asserat. Neque etiam decet eos esse pigros in eleemosyna eroganda, cum eleemosyna, quæ propter Deum pauperi datur, danti obtineat 1. bona spiritualia; 2. bona cælestia; 3. bona æterna.

1. Quicumque in pauperes non sunt misericordes et benefici, a Deo non exaudientur, nec ab eo spiritualia gratiæ dona obtinebunt. *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, et ipse clamabit, et non exaudietur* (Prov. 21). E contra quicumque temporalia bona pauperibus erogabit, spiritualia gratiæ bona ab eo impetrabit. *Ex substantia tua fac eleemosynam, et noli avertere faciem tuam ab illo paupere: ita enim fiet, ut nec a te avertatur facies Domini* (Tob. 4, 7). Qui eleemosynam pauperibus erogant, non simpliciter donant; ea fœnori tribuunt: fœnerantur enim Deo, qui pro temporalibus bonis spiritualia gratiæ bona retribuet. *Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis, et vicissitudinem suam retribuet ei* (Prov. 19). O fratres, demus ad usuram, non hominibus, sed Deo; creditores et fœneratores simus illius qui ait: *Date, et dabitur vobis*. Sanctum hoc exerceamus fœnus, pecuniasque pauperibus erogemus, et Deus eas reddet cum usura, cum pro temporalibus quæ dabimus, spiritualia retribuet; sic enim ait sanctus Leo: *Deus*

fide jussor est pauperum, et largissimus redditor usurarum (serm. 6 de jej.). In hoc usure genere non est locus ingratiitudini, non injustitiæ, non peccato, nec alieni damno; hanc enim Deus usuram approbat, et pro uno centuplum reddit, quia pro temporalibus hujus mundi bonis spiritualia gratiæ dona impertitur, quæ comparatione temporalium ita sunt, quasi si parvo numero centenarius numerus comparetur. *Eleemosyna obtinet etiam bona cælestia.*

2. Eleemosynam, artem esse quæstuosissimam asserit sanctus Joannes Chrysostomus: *ostendamus qualiter eleemosyna est ars omnium artium quæstuosissima* (ho. 33 ad pop.). Est quidem ars quæstuosissima, quia sepe auget, et multiplicat temporalia bona eorum qui in pauperes sunt liberales, aut saltem impedit, ne in egestatem et penuriam incident: *Qui dat pauperi, non indigebit*. Est etiam ars quæstuosissima, quia pro terrenis bonis, quæ pauperibus erogantur, cælestia obtinet: *da modica, accipe magna; da terram, accipe cælum* (Aug. in Psal. 36). Quid sunt terrena omnia comparatione cælestium? Umbra sunt, fumus sunt, vapor ad modicum apparens sunt, nihil sunt, et tamen eleemosyna est ars ita quæstiosa, ut qui eam norunt, et qui bona temporalia ex affectu charitatis pauperibus largiuntur, pro terrenis et contemptibilibus illis bonis cælestia obtineant. *Da terram, accipe cælum. Thesaurizate vobis thesauros in cælo*, inquit Christus. Non thesaurizandum in terra, nec corda nostra figenda terrenis bonis, quæ arugo et tinea demoluntur, et quæ fures effodiunt et rapiunt: thesaurizandum in cælo, ubi thesauri fiunt ex bonis cælestibus, quæ neque tinea rodere, nec fures auferre possunt. Jamvero quomodo in cælo congregari poterunt thesauri? *Eleemosinas videlicet erogando*, inquit sanctus Gregorius. Thesauri in hoc mundo fiunt, congregando aurum, argentum, et alia quæ pretiosa vocamus; in cælo autem thesauri fiunt non congregando, sed dispergendo hujusmodi bona temporalia. Cum enim illa dispergimus, et pauperibus ob Dei amorem distribuimus, thesauros in cælo congregamus: quia pro terrenis illis bonis, quæ pauperibus ex charitatis motivo damus, cælestium honorum thesaurus dabit nobis Deus in cælo.

Ipsa vero eleemosyna non solum cœlestia, *verum et æterna nobis obtinet bona.*

3. Fugaces sunt hujus mundi opes; facile a nobis ad alios transfugiant; eas aut cum vivimus, amittimus, aut cum morimur, dimittimus. Alii uno, alii quatuor, alii viginti et alii triginta annis illas possident; nullus perpetuam earum possessionem et fructuonem habet. Si vero labiles et fugaces illæ divitiæ in eleemosynas distribuuntur, non fugiunt, non pereunt, sed in cœlo congregantur, ubi pro terrenis et transeuntibus illis bonis cœlestia et æterna dantur: *da mortalia et recipe immortalia* (Crys. ho. 9 de poen.). Agricola, inquit S. Joannes Chrysostomus si frumenta domi conclusa tenent, a vermibus corroduntur et fugiunt; si vero disperserint in terras, non modo non fugiunt et pereunt, imo etiam augentur. Sic et opes, stantes in area, atque sub sera et vecte defossæ, cito transfugiant. Si eas autem in ventres disperseris pauperum, serbantur et majores inde resurgunt. Quia fugaces illæ opes, quæ domi asservatæ fugiunt, pauperibus commisse non pereunt; in cœlo asservantur, ubi pro fluxis illis bonis æterna et nunquam peritura bona tribuuntur. Nonnulli ea perire credunt quæ pauperibus erogant, et omnia quæ in eleemosynas distribuunt, tamquam sibi perdita inspiciunt. Imovero, ait divus Augustinus, hoc quod pauperibus datur, non perit; quin contra ex omnibus temporalibus hoc solum non perit: *quod dat unusquisque pauperibus, non perit: non dico hoc non perit, sed hoc solum non perit* (hom. 29 in 3 Reg.). Quid factum est de mirabili illo Salomonis throno, de quo dicitur, quod *non est factum tale opus in universis regnis?* Periiit. Quid de portentosis illis operibus, quæ septem orbis miracula olim vocabantur? Perierunt. Quid de Cresi divitiis, de Cæsarium gloria, et de famosa Romanorum monarchia? Hæc perierunt et omnia pereunt, exceptis iis quæ in eleemosynas distribuuntur: *hoc solum non perit.* Hæc non pereunt, ait idem Augustinus, quia pro iis Deus alia plura, meliora et æterna dat bona; *alia dabo, et plus dabo, et melius dabo, et in æternum dabo* (serm. 149 de temp.). Date ergo eleemosynam ac quantum fas erit, quantumque status

vester patietur, erga pauperes estote liberales: et pro terrenis et transitoriis bonis spiritualia, cœlestia et æterna obtinebitis. *Date, inquit Christus, et dabitur vobis.* Date temporalia, et dabuntur vobis spiritualia; date terrena, et dabuntur vobis cœlestia; date transeuntia, et dabuntur vobis æterna. *Amen.*

DOMINICA NONA POST PENTECOSTEN.

DE FURTO.

Scriptum est: quia domus mea domus orationis est, vos autem fecistis illam speluncam latronum.

Domus Dei est cœlum, domus Dei est ecclesia, domus Dei est totus mundus. *Cœlum* quidem domus Dei est, in qua ipse specialiter modo habitat, seque sanctis suis videndum manifestat. *Ecclesia* est etiam domus Dei, cui speciali modo se præsentem exhibet per auxilia, quæ fidelibus præstat, et per beneficia quibus eos afficit. *Totus tandem mundus* est Dei domus, quia totum mundum præsentia sua replet, potentia sua sustentat, et bonitate sua fovet. Certum est autem, quod in cœlo nulla perpetrentur latrocinia, quia ibi omnia sunt communia, et quisque tam alterius, quam proprio bono gaudet. Certum est e contra, quod in hoc inferiori mundo innumera committantur furta, quia ibi in hominum cordibus tanta est bonorum temporalium concupiscentia, ut innumeri aliena rapiant et furentur. Quod mirum et portentosum est, in ipsa Christi Ecclesia non desunt furta et latrocinia. Et licet hæc vera sit Dei domus, illam homines in latronum speluncam convertunt: *Domus mea domus orationis est: vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Inde de furto videndi occasionem sumere statui. *Ave.*

Omnia peccata mortalia sunt communia, gravia et periculosa. Omnia peccata mortalia sunt communia, quia totus mundus

in maligno positus est: et in eo cuiuslibet generis peccata affluunt et inundant. Omnia etiam peccata mortalia sunt ex se gravia, quia infinitam Dei majestatem graviter offendunt, et quia non solum ineffabiles paradisi gaudiis privant, verum etiam ad aeterna tartari supplicia pertrahunt. Omnia tandem mortalia peccata sunt periculosus, quia qui in ea incidit, in continuo damnationis aeternae periculo versatur. Quod de omnibus mortalibus peccatis dico, speciali quodam modo convenire videtur furto, quod communissimum, gravissimum et periculosissimum est. *Communissimum* quidem in hoc mundo, *gravissimum* in se, et *periculosissimum* respectu eorum, qui aliena furtis auferunt. Aliena furari est 1. quid commune; 2. quid grave; 3. quid periculosum.

I PARS.

Aliena furari, est quid commune.

Non censendum, eos solummodo aliena furari, qui in mediis noctis tenebris domus invadunt, vel quia in ipsis sylvarum secessibus viatores expoliant et mactant. Aliena enim furantur quicumque dolo, vi, fraude, palam vel clam, invitis dominis, aliena auferunt. Horumque furum nil in mundo communius, quia a minore usque ad majorem, omnes acaritie student, et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolum (Jer. 6, 13). Inter ipsos reges et principes, qui multorum sunt bonorum possessores et domini, non desunt, qui aliena rapiant: ex iis enim aliqui fures sunt et furum socii; *principes tui infideles, socii furum*, inquit Isaias propheta (1, 23). Et, ut ait S. Augustinus, *quid sunt regna, remota justitia, nisi latrocinia?* Fateor, raro inveniri reges et principes, qui inique subditorum bona rapiant, cum plerumque hi populorum patres et protectores esse soleant. Saepe eorum officarii et hi qui rem publicam administrant, fures sunt et latrones, qui populorum bona in propriam utilitatem convertunt, et di-

spendio publico rem familiarem augent, opesque plurimas sibi coacervant. Hi quasi sanguisugae, pauperum sanguinem et substantiam sugunt, nec unquam per debitam restitutionem quidquam evomunt. Hi quasi spongiae pauperum sanguine et opibus madefunt et replentur; qui quidem a principibus comprimuntur, ac de iis fiet sicut de ministris Flavii Vespasiani, de quo dicitur: *officiarios suos habebat pro spongiis, quod eos veluti spongias et siccos madefaceret, et humentes exprimeret* (Sveton.). Non apud magnates solum, etiam inter pauperos et plebeios communia sunt furta. Inter istos sane multi fures inveniuntur, et in communi faece plebis omnia injustitiae, furtisque referta habentur. Quid enim inter rusticos communius, quam agros mutuo invadere, possessionum suarum transferre terminos, dominos et decimas defraudare, per lites sibi arrogare quae alterius sunt, ac litigiis pupillos et viduas facultatibus spoliare? Quid inter artifices usitatus, quam segniter laborare, cum diurna mercede conducuntur; quam male et imperfecte susceptum opus exequi, quando eis pacto pretio locatum est; quam multa fraude uti in omnibus operibus, quae facienda suscipiunt? Nonne ipsi pauperes et mendici sub specie paupertatis multa perpetrant furta? Nonne hi saepe quae aliorum sunt, necessitatis praetextu vastant et diripiunt? Nonne hi saepe exterius paupertatem mentiuntur; cumque revera pauperes non sint et inopes, eleemosynas fraude obtinent? Nonne saepe absque legitima causa sylvis, agris et hortis damna multa afferunt, et aliena usurpant? Jam quisque vestrum videre incipit, quam commune sit in mundo aliena furari; quod communius esse censebit, qui advertet, quid in secularium domibus fieri soleat: nulla enim fere domus, in qua non sint aliqui fures; nulla fere domus, in qua aut domini famulis, aut famuli dominis, vel parentes filiis, vel filii parentibus injuriam non faciant, eorumque bona non inique auferant. Heu! quot heri domesticorum mercedem inique detinent, aut tarde persolvunt! Quot parentes hereditatis legitima portione nonnullos ex filiis privant, ut unum in aliorum praedicium ditent! Quot filii furtim parentum substantiam auferunt, eam-

que in ludos et luxus, imo quandoque in fornicationes et scorta prodigunt et profundunt! Quot filifamilias fratres suos et sorores defraudant! Quot, cum parentes extrema agentes vident ad arca proferant et inde aurum, argentum, monilia et alia quæ possunt, subtrahunt! Quid vero dicendum de famulis et ancillis, nonne hi de rebus dominorum propinquis vel amicis multa largiuntur, vel etiam in proprium usum convertunt cum gravi conscientiae suæ detrimento? Ex prædictis satis notum videtur, furta esse in mundo communia. Quo vero magis pateat, quam communia sint, addo, quod furari sit quid commune apud mercatores, apud iudices et apud ecclesiasticos: *apud mercatores*, in quibus summa esse debet æquitas: *apud iudices*, qui furtorum vindices esse tenentur: *apud ecclesiasticos* (1) quibus furta verbi et exemplis damnare in minus et onus incumbit. Quoad mercatores, quis dicat, quot ipsi furta fraudibus suis perpetrent? Nonne hi sæpe aliena furantur, mercem unam pro alia vendendo? Nonne illi veris mercibus falsas et alias minoris valoris sæpe immiscent? Nonne multi ex mercatoribus habent pondus et pondus, mensuram et mensuram; unam qua ad merces vendendas, et aliam qua ad eas emendas utantur? Nonne hi sæpe monopolia faciunt, ut res majori pretio vendant et minori emant? Nonne hi sæpe merces antiquas et corruptas pro bonis et recentibus vendunt? Nonne hi sæpe stolidis et ignaris res supra legitimum pretium vendunt? Nonne etiam hi sæpe emendo et vendendo contractibus usurariis aliena auferunt? Nil sane communius apud mercatores, quam aliena fraudibus et dolis furari: et hoc ipsum usitatissimum est apud iudices. In iudiciario foro inveniuntur caudidici, qui causas injustas propugnandas suscipiunt, et qui,

(1) Furtum esse quid commune apud ecclesiasticos, nescio utrum auctoritas vero vere dici poterit absque hyperbole valde injuriosa ecclesiastico textui; nostra ætate potius fatendum ecclesiasticos quam sæpissime furta pati, eorumque bona vix non omnes civium ordines deprædari, adeo ut pene furtum non censatur, quod Ecclesie ejusque ministris surripitur. Quidquid vero sit hac de re, proculdubio auctoritas sententiam eorum populo afferre non liceat.

ut loquitur S. Bernardus, *diserti sunt adversus justitiam, eruditi pro falsitate, sapientes ut faciant malum, eloquentes ut impugnent verum* (de consid. 1). In foro procuratores multi, tabularii et tabelliones plurimi falsis scriptis, iniquis consiliis, malignis agendi modis pauperes, pupillos, viduas opprimunt, vendunt et facultatibus spoliant. Adhuc et in foro multi sunt iudices, *qui condunt leges iniquas, et scribentes, injustitiam scripserunt, ut opprimerent in iudicio pauperes, et vim facerent cause humilium populi mei, ut essent viduæ præda eorum et pupillos diriperent* (Is. 10). In foro plurimos reperire est iudices, qui muneribus et pecuniis victi, impios justificant, et innocentes, quasi rei essent, inique condemnant; de quibus Isaias ait: *Ve qui justificatis impium pro muneribus, et justitiam justi auferitis ab eo* (Is. 5). O quot iudices aliorum bona furantur! Verum quod portentosum est, apud ipsos ecclesiasticos fures reperiuntur, qui turpis avaritiæ vitio successi, per fas et nefas aliena auferunt: qui, veluti latrones per ostium ad beneficia non ingrediuntur, qui de patrimonio Crucifixi, et de altari multa bona coacervant, vel potius furantur, quia, ut ait S. Bernardus (ep. 1), *quidquid præter necessarium cictum ac simplicem vestitum de altari retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est*. Videte, quam communia in mundo sint furta; certe in eo *furtum et adulterium inundaverunt* (Osee 4, 2). Quod si furari sit quid commune, *est etiam quid grave*.

II PARS.

Aliena furari est quid grave.

Licet furtum ratione parvitatæ materiæ et aliarum quarundam circumstantiarum leve esse possit, ex suo tamen genere quid grave est et peccatum mortale, cum fures, nisi ablata restituant, et penitentiam agant, cœlesti regno priventur; *neque fures, neque rapaces regnum Dei possidebunt* (2 Cor.

6, 10). In lege veteri furtum quid grave censebatur, cum juberet lex, ut pro uno bove furtim ablato redderentur quinque, et pro una ove quatuor restituerentur, ac tandem quod vendidaretur ipse fur, si minime haberet, quo restitueret. Cujus legis æquitatem explicat Doctor Angelicus, dicens: *cum aliquis ex sua injusta voluntate sibi attribuit plus quam sibi debetur, justum est, ut diminuat etiam quantum ad id quod sibi debetur, sicut cum furatur quis unam oem reddat quatuor; per hoc enim punitur ejus iniqua voluntas* (2, 49, 9). Si in lege veteri grave censebatur furtum, quam gravius æstimandum in nova et apud christianos, inter quos societatis et charitatis vinculum longe arctius esse debet. Inter istos sane, aliena furari gravissimum judicatur; et qui aliena furantur, infames reputantur ac societatis et vitæ communis hostes, nec non ut apud Deum et apud homines rei multis suppliciis plectendi. Nec mirum, cum fures Deus maledictione sua feriat; *hec est maledictio, quæ egreditur super faciem omnis terræ: quia omnis fur judicabitur, et veniet ad domum furis...* (volumen maledictionis) *et commorabitur in medio domus ejus et consumet eam* (Zach. 5). Ad infernum scilicet, qui est domus ad recipiendos fures parata, nisi convertantur. Furti gravitas inde sane censi potest. Aliunde etiam deducitur, hoc scilicet, quod nunquam veniam et peccati sui remissionem obtinere queant qui aliena furto rapuerunt, nisi ablata restituerint; quia *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum* (Aug. ep. ad Mac.). Qui aliena rapit, *fur est*; qui fraudat in contractibus, in ulna, in pondere, vel mensura, *fur est*; qui mercedem operariis debitam detinet, *fur est*; qui usuras exigit et accipit, *fur est*; qui domino suo negligentia sua nocet, *fur est*; qui cum validus sit, pauperum stipem præripit, *fur est*; omnia tandem lucra iniqua, furta sunt, et peccata ita gravia, ut a Deo non dimittantur, nisi rerum furto acquisitarum fiat restitutio: *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*. De aliis peccatis facile obtineri videtur remissio: postquam enim perpetrata sunt, ut venia et remissio a Deo impetretur, requiritur solummodo, ut qui ea perpetravit, poenitentiam

agat. Non ita de furto, cujus ut obtineatur remissio, fieri debet restitutio, non solum rei ablata, verum et damnorum ex ablatione ejus manantium. Et ratio est, quia non dimittitur peccatum nisi legitime disposito: nunquam autem ad absolutionem et veniam obtinendam dispositus accedit qui victus avaritia, non reddit vero domino, quod ipsis est, quum illud reddere valet. Qui aliena rapuerunt, vellent simul et veniam obtinere peccatorum, et ablata non restituere. Unde circuire solent, ut querant confessarium, qui rodentem intus conscientiam sopiat, et qui dicat eos ad restitutionem non teneri. Si hunc non inveniant confessarium, levibus rationibus, quas dæmon et avaritia suggerunt, sibi suadere conantur, se ad restitutionem haud teneri. Faciant quod voverint, remissionem peccatorum nunquam consequentur, quin aliena restituant, voluntate saltem et firmo proposito, si revera statim ea restituere non possint. Ecce quam grave sit aliena furari. Hoc adhuc gravius censebit, qui sciet, quod fures qui aliena abstulerunt, flammis æternis addicentur, nisi ea restituant cum restituere possunt. Heu! si impii, qui Christum in pauperibus non paverunt, poterant, et vestierunt, eum audient dicentem: *descendite a me maledicti in ignem æternum*, quis dubitet, usurarios, iniquos divites, et alios fures qui Christum in pauperibus et pupillis spoliarunt, eum audituros eadem verba proferentem et clamantem: *descendite a me maledicti in ignem æternum?* Si dives Epulo, quia largitus non est elemosynam Lazaro, sepultus est in inferno, quis credat in eo non sepeliri fures et raptores, nisi eos criminum poeniteat et ablata restituant? Certe ibi sepelientur fures et raptores. Et ideo propheta Habacuc bona inique acquisita vocat densum lutum, quod supra se fures aggravant: *væ ei, qui multiplicat non sua usquequo! et aggravat contra se densum lutum?* Hæc bona inique ablata, efficiuntur quasi densum lutum, cui infinguntur fures, ex quo fere nunquam emergunt, quia nunquam restituere volunt: et ideo post mortem ad æterna supplicia damnantur, et in inferno sepeliuntur. Non pigebit hic adducere terribile exemplum a Guillelmo Peraldo relatum de usurario quodam, qui cum ex-

trema ageret, adstanti pastori suum quidem non negavit peccatum; cum autem prudens pastor usurarum et furtorum gravitatem, necnon imminens damnationis periculum, in quo versabatur, ei objecit, ni ablata restitueret, ea restituere renuit. Accessere filii hortantes eum ut aliena restitueret, ne æternis inferni supplicii addiceretur. Quibus ille; ego restituere nequeo, quia si superstes forem, non esset quod ederem, mihi que ostiatim mendicandum esset. Si vero e vivis excederem, ad xenodochium vobis confugiendum foret: nihil enim superesset, cum omnia fenore sint comparata. Cui responderunt illi; pater, ne de nobis sis sollicitus; tuæ solummodo prospice salutem. Ipse vero fædo avaritiæ spiritu semper concitatus, ait: tacete, potius mihi standum ad Dei misericordiam, quam ad hominum voluntatem: illi enim inhumani et immisericordes sunt; Deus autem clementissimus. Sicque propositi tenax ex hoc mundo ad infernum migravit, ubi ab uno ex ejus filiis, qui statum religionis assumpserat, visus est horrendas flammis indesinenter evomens, et formidandos cruciatus perferens. Quod huic misero contigit, hoc et omnibus qui aliena abstulerunt, infallibiliter eveniet, si inique ablata non restituant. Hoc et eveniet filiis et hæredibus, si illatæ injustitiæ sint conscii; hoc et accidit omnibus qui furum socii et furtorum participes extiterunt, nisi restituant id in quo aliis damnum intulerunt. Ex quo patet, quam grave sit aliena furari. Hoc sane grave et gravissimum est: ergo a furtis studiose abstinete. Ad quæ præcavenda quisque excitari debet, tum quia nihil turpius, quam aliena furari, furisque nomine notari: tum quia bona furto acquisita cito diffluunt, et veluti fluvius citissime transiunt, nec de illis gaudet tertius hæres: tum quia justo Dei iudicio sæpe fit, ut qui aliena rapiunt, semper egestate premantur: *rapiunt non sua, et semper in egestate sunt* (Prov. 11). Ad furta autem vitanda quisque maxime moveri debet, quia furari est quid ita grave, ut qui aliena furantur, veniam obtinere et salvari nequeant, nisi ablata restituant. O miser, cum in mediis inferni ignibus cruciaberis, quid tibi proderit, pupillos et viduas spoliaste, multa usuris, aliisque viis iniquis

bona coæcervasse, plurimas villas comparasse, ac domos amplas et superbas ædificasse? Quid tibi tunc proderit, filios cum saluti tuæ jactura ditissimos reliquisse? Quid proderit, quod hæredes bonis tuis impingentur, delicientur, ac forte ad pessima crimina perpetranda utantur? Tunc dices: o utinam aliena nunquam abstulisset! o utinam propria pauperibus erogassem; aut saltem aliena restituissem! Fac nunc, quod tunc fecisse voles: aliena ne fureris, aut si aliqua furatus es, ea quam primum propriis dominis restitue, quia furari est quid grave; *ac etiam quid periculosum.*

III PARS.

Aliena furari est quid periculosum.

Usurarii, iniqui iudices, et alii multi hujusmodi fures sub fictæ et imaginariæ eujusdam justitiæ velo ita obtegunt furta, ut ob ea ad flagella, ad tirrenes, ad furcas vel ad alia quævis supplicia in hoc mundo damnari nequaquam timeant. Jamvero his et aliis omnibus furibus est, quod alterius mundi tormenta pertimescant: maximum enim iis inest æternæ damnationis periculum: *aut* quia furta sua nunquam debite contententur; *aut* quia ea nunquam vere detestantur; *aut* quia pro iis proximo nunquam perfecte satisfaciunt.

1. Adolescentes multi, exiguis assueti furtis, pudore quodam circumfusi, ea in confessione reticent, et ideo sensim ad graviora labuntur, quæ nec in confessione aperiunt, vel quia eos pudet; vel quia sibi suadere conantur, furta sua esse parvi momenti, Deumque esse misericordem, qui illis indulgebis, licet ea confessariis non fateantur. Alii nonnulli, qui usuris, aliisque viis iniquis aliena suffurantur, de iis in confessione declarandis nec cogitant, quia supponunt justos esse titulos, quibus ea acquiritur. Mordeat, quantum volberit, conscientia, intus stimulet et pungat quantum placuerit, nunquam tamen a prudente confessario consilium petere, vel ei in confessione vias iniquas,

quibus bona temporalia acquirunt, aperire volunt, ut conscientie suae quieti, et propriae saluti consulant. Alii plurimi certo sciunt, se aliena rapuisse et inique abstulisse, tamen furta sua non confitentur, aut quia in iis perseverare volunt; aut quia timent, ne a confessario ad inique ablata restituenda cogantur. Alii sua confitentur furta, sed male. Etenim sic illa confessario explicant, callidisque et artificiosis rationibus sic velant, ut quae inique abstulerunt, juste accepta suadeant. Omnes autem praefati fures in evidentissimo damnationis versantur periculo, quia mortalium peccatorum confessio jure divino et ecclesiastico ad salutem necessario requiritur. Et ut definiuit Concilium Tridentinum, in confessione necessario aperienda sunt omnia mortalia, omnesque circumstantiae speciem mutantes, ita ut qui mortale aliquid voluntario in confessione reticent, sacrilegium perpetrent, nec salvari possint, nisi respiciant; et poenitentiam agant. Videte, et ex jam dictis intelligite, quam periculosum sit aliena furari. Hoc sane maxime periculosum; et qui aliena furantur, in evidenti versantur damnationis periculo; quia furta sua nunquam, aut raro debite confitentur: *ac etiam quia ea nunquam aut raro detestantur.*

2. Omni tempore ad obtinendam peccati remissionem necessaria fuit poenitentiae virtus, seu dolor et detestatio peccati. Nec quomodocumque veniam peccator impetrare potest; prius peccata sua detestari oportet et firmum emendationis propositum elicere: quia talis detestatio est de jure naturali. Dictat enim ratio naturalis, detestandum esse peccatum commissum contra Deum, ut a Deo venia et peccati remissio obtineatur. Unde etiam per absolutionem non remittitur, nec remitti potest peccatum, nisi praevio dolore ex parte poenitentis, et nisi poenitens illud detestatus fuerit, verumque propositum habuerit minime illud iterandi. Haec est certa et verissima omnium theologorum doctrina. Jam heu! plerique eorum qui aliena furantur, nunquam vere sua detestantur peccata; nec unquam firmum et verum amplius non peccandi propositum eliciunt. Quis, quaeso, usurarius suas detestatur usuras? Vel potius, quis in contractibus usurariis conficiendis

non perseverat? Quis iudex, quis patronus, quis civis, vel alius quisque, qui viis iniquis temporalia acquirere consuevit, sua detestatur peccata, et a viis suis pessimis desciscit? Quis fur ita sua detestatur furta, ut aliena non amplius furari firmissime statuat? Certe paucissimi sunt qui ea sic detestentur: et ideo *paucissimi*, qui criminum veniam obtineant, *paucissimi*, qui salventur, *paucissimi*, qui non damentur. Aliena ergo furari est periculosissimum; et qui aliena furantur, in evidentissimo versantur damnationis periculo, quia furta sua nunquam, aut raro detestantur; *ac propterea quia pro inique ablatiis nunquam, aut raro perfecte satisfaciunt.*

3. Totus mundus plenus est furibus, qui aliena clam vel palam auferunt, et vix aliquis reperitur, qui pro illato damno satisfaciatur. Ubi, quaeso, sunt qui ablata vere, perfecte et prompte restituant? *Alii* nec restitunt, nec unquam restituere volunt; *alii* se restituere velle dicunt, et tamen nunquam restitunt: *alii* in tempus futurum restitutionem amandant, quod restituendi tempus nunquam venit; *alii* ad haereditatem restituendi onus transmittunt, isti vero ad alios; et sic ablatorum nunquam fit restitutum. Quid autem fiet de illis furibus, qui ablata non restitunt, et proximo non satisfaciunt? Hi haud dubie in aeternam damnationem incurrunt; et ideo periculosissimum est aliena furari. Quemdam litium procuratorem infirmum, qui de marsupio implendo magis quam de cuiusque jure tuendo curaverat, in visit eminentissimus Cardinalis Bellarminus. Cumque eum graviter aegrotantem alloqui cepisset de preparatione ad mortem, respondit ille constanti animo, mente tranquilla, et quasi de itinere, quod ad villam vel ad oppidum initurus esset, loqueretur, dicens: *ego Domine cupioi alloqui te, non pro me, sed pro coniuge mea, et filiis meis; ego enim propeo ad inferos, neque est, quod aliquid pro me agat (de art. ben. mor. 2).* Ecce quod propterea solent fures illi, qui aliena rapiunt, et detinent: quapropter abstineat a furtis, et qui furabatur, jam non furetur. Fur eras, qui usuris, iniquis contractibus, fraudibus, dolis et aliis modis injustis aliena abripiebas, jam noli furari; ablata propriis dominis restitue. Furtum est quid

commune, quid grave, quid periculosum; *si quid commune*, ab eo abstinendum, quia qui communem et latam viam tenent, in æternum peribunt: *si quid grave*, ab eo etiam abstinendum, quia omnia, et præsertim gravia peccata sunt vitanda: *si tandem furtum sit quid periculosum*, ab eo est declinandum, quia qui amat periculum, peribit in illo. Nolite ergo aliena furari; si quædam furto abstuleritis, propriis ea dominis restituite; ex propriis bonis pauperibus largas facite elemosynas, et Deus, qui benignus est et misericors, æterna vobis in cælo bona largietur. *Amen.*

DOMINICA DECIMA POST PENTECOSTEN.

DE BONIS OPERIBUS.

Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo (Luc. 18, 14).

Nec desidiosis, nec otiosis, sed laborantibus et bonorum operum exercitio vacantibus paradusum Deus dare decrevit: paradusum enim est quidem finis omnibus hominibus propositus, verum per media idonea, seu per bona opera acquirendus. Ut æternam beatitudinem quis assequatur, non sufficit quod sanctis affluat cogitationibus, quodque piis ferveat desideriis: nisi enim his cogitationibus, iisque desideriis bona addantur opera, celestem gloriam nunquam obtinebit, quia unicuique Deus æternam dat mercedem juxta bona opera, quæ hac vita perfecit: *reddet unicuique secundum opera ejus* (Matt. 16, 27). O frater, si æternam adipisci velis beatitudinem, bonis indulge operibus, iisque ita incumbere, ut ad eam obtinendam tibi prosint. Ne imiteris Pharisæum, qui licet bona quædam opera egerit, iis tamen justificari et beari non meruit; imi-

tare Publicanum, qui per opera sua bona justificatus et æternam gloriam est promeritus; *descendit hic in domum suam justificatus ab illo*. Vos ad bona opera non instar Pharisæi, at instar Publicani peragenda tota hac concione adhortabor. *Ave.*

Pharisæus, de quo hodiernum loquitur Evangelium, jejunabat, decimas solvebat, alique bona faciebat opera: verum de bonis suis operibus gloriabatur, ea sibi soli arrogabat, eaque ad ostentationem, non ad Deum dirigebat. Vir ille iniqua inflatus superbia, de bonis gloriabatur operibus; et ideo ob bona sua opera aliis se præferebat hominibus, dicens: *non sum sicut cæteri hominum: raptores, injusti, adulteri* (Luc. 18, 11). Ipse etiam bona sua sibi arrogabat, eaque sibi tantum non Deo omnium bonorum auctori tribuebat, ajens: *jejuno his in sabbato: decimas de omnium quæ possideo*. Ille tandem, ad pravum finem, non ad Dei gloriam, sua opera dirigebat, et ideo per illa non justificabatur; *descendit hic in domum suam justificatus ab illo*. Superbo huic Pharisæo totaliter dissimilis fuit humilis Publicanus. Iste etenim de bonis suis operibus non gloriabatur, ea abscondebat, et ideo se peccatorem dicebat; *Deus propitius esto mihi peccatori*. Iste bona sua opera Deo soli tribuebat, et ideo nec oculos in cælum levare audebat, quasi ad omne bonum inhabilis esset; *a longe stans, nolebat nec oculos ad cælum levare*. Iste tandem secluso pravo quocumque fine, ad Dei gloriam bonum operabatur, et ideo justificari meruit; *descendit hic justificatus*. Non Pharisæum superbum, sed humilem Publicanum quisque imitari debet: nam, ut jam probabimus, bona opera 1. non sunt pervulganda, sed occultanda, 2. non sibi, sed Deo tribuenda, 3. non ad malum finem, sed ad Dei gloriam dirigenda et referenda. Bona nostra opera sunt occultanda, Deo tribuenda, et ad Deum referenda. En tres hujus concionis partes.